

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu: sudija Dragana Đuranović, predsjednica Vijeća i sudije Snežana Armenko i Momirka Tešić, članice Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, člana 48 tačka 3 i člana 76 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, br. 11/15), na sjednici Vijeća, od 23. oktobra 2023. godine, donio je

ODLUKU

I – USVAJA SE ustavna žalba.

II – UKIDA SE rješenje Višeg suda za prekršaje Crne Gore, PŽP. br. 924/20-1, od 16. jula 2020. godine zbog povrede prava iz čl. 17 i 32 Ustava Crne Gore i predmet vraća tom sudu, na ponovni postupak i odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. A.S., iz P., koju zastupa punomoćnica J.M., advokatica iz P., podnijela je dozvoljenu i blagovremenu ustavnu žalbu protiv rješenja Višeg suda za prekršaje Crne Gore, PŽP. br. 924/20-1, od 16. jula 2020. godine, zbog povrede prava iz odredaba čl. 17, 32 i 58 Ustava Crne Gore i člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju.

2. U žalbi se, u suštini, navodi: da je rješenjem Suda za prekršaje u Podgorici stavom I usvojen zahtjev za naknadu troškova postupka, dok je stavom II odbijen zahtjev u preostalom dijelu; da je drugostepeni sud, odlučujući po žalbi podnositeljke ustavne žalbe, po službenoj dužnosti preinačio prvostepeno rješenje, na način što je zahtjev za naknadu troškova odbacio kao nedozvoljen, nalazeći da je postupak protiv okrivljene pravosnažno okončan, te je advokatica podnositeljke bila u obavezi da dostavi posebno punomoćje za naknadu troškova postupka u ime podnositeljke, a na njen račun; da je donošenjem osporavanog rješenja drugostepeni sud preinačio pravosnažni dio rješenja, na koji se podnositeljka nije žalila, što je nedopustivo i vodi pravnom nonsensu i nesigurnosti; da se u spisima predmeta nalazi punomoćje u kome je navedeno da imenovana advokatica može preduzimati sve pravne radnje i naplatiti troškove prekršajnog postupka koji se odnose na angažovanje branioca; da zakon ne predviđa obavezu davanja posebnog punomoćja braniocu nakon što je postupak okončan; da u prilog navedenim tvrdnjama stoji odluka Višeg suda za prekršaje PŽP. br. 264/20-4, kao i brojne druge odluke, na koji način je podnositeljki povrijeđeno pravo na pravično suđenje, kao i pravo na jednakost u odlučivanju i jednaku primjenu prava prema svima; da je na ovaj način osujećeno pravo podnositeljke da naplati troškove postupka, čime joj je povrijeđeno pravo na imovinu. U konačnom je predloženo da se ustavna žalba usvoji, ukine osporavana odluka i naloži donošenje zakonite i na Ustavu zasnovane odluke. Punomoćnica podnositeljke je ovom sudu naknadno dostavila presudu Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 13/20, od 22. decembra 2020. godine, kojom su ukinuta rješenja Suda za

prekršaje u Podgorici i Višeg suda za prekršaje Crne Gore i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, a radi se o činjenično identičnoj situaciji, kao što je u konkretnom slučaju.

3. U postupku pokrenutom ustavnom žalbom, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj žalbi, utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo, pri čemu se, po pravilu, ne upušta u pitanje jesu li sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Uvidom u osporeno rješenje i rješenje koje mu je prethodilo, Ustavni sud je utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu.

5. Predmet prvostepenog postupka je zahtjev podnosioca ustavne žalbe Ane Sorat za naknadu troškova prekršajnog postupka, na ime angažovanja advokatice Jelene Marković, kao njenog branioca, obzirom da je protiv nje obustavljen prekršajni postupak.

6. Prvostepenim rješenjem Suda za prekršaje u Podgorici, PP. br. 3413/19-4, od 29. aprila 2020. godine, stavom I djelimično je usvojen tužbeni zahtjev, dok je stavom II odbijen zahtjev za naknadu troškova u dijelu mimo dosuđenog.

7. Advokatica J. M., branilac podnositeljke, izjavila je žalbu protiv prvostepenog rješenja, predlažući da se tužbeni zahtjev u cjelosti usvoji. Viši sud za prekršaje Crne Gore je, osporenim rješenjem, po službenoj dužnosti, preinačio prvostepeno rješenje, na način što je zahtjev za naknadu troškova prekršajnog postupka odbacio kao nedozvoljen. U obrazloženju je navedeno da je u konkretnom prekršajnom predmetu obustavljen prekršajni postupak protiv okrivljene A.S., i odlučeno da troškovi prekršajnog postupka padaju na teret sredstava prvostepenog suda, koje rješenje je postalo pravosnažno 7. aprila 2020. godine; da je advokatica J. M., bila branilac okrivljene po punomoćju koje se nalazi u spisima predmeta, a da je 25. marta 2020. godine podnijela zahtjev za naknadu troškova u navedenom prekršajnom predmetu, u iznosu od 242,00 €, koje treba uplatiti na njeno ime i na njen žiro račun; da je, imajući u vidu da advokatica J. M., od strane okrivljene nije ovlašćena posebnim punomoćjem da može u njeno ime naplatiti troškove prekršajnog postupka na svoje ime i svoj žiro račun, prvostepeni sud pogriješio kada je djelimično usvojio zahtjev imenovane i odredio isplatu novčanih sredstava na ime advokaticе J. M. i na njen žiro račun; da je prekršajni postupak protiv okrivljene pravosnažno okončan, pa je obaveza advokaticе J. M. bila da, u svojstvu punomoćnice, dostavi, uz zahtjev za naknadu troškova, posebno punomoćje okrivljene za zastupanje u postupku naplate troškova koje je imala njenim angažovanjem, a u kojem bi je posebno ovlastila da iste naplati u svoje ime i na svoj žiro račun; da je vijeće drugostepenog suda preinačilo pobijano rješenje shodno člana 213 Zakona o prekršajima.

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE NORME

Ustav Crne Gore

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.”

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj tužbi protiv njega, ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim po osnovu zakona.

IV OCJENA USTAVNOG SUDA CRNE GORE

8. Polazeći od razloga navedenih u ustavnoj žalbi i mjerodavnih ustavnih i konvencijskih prava, Ustavni sud je razmatrao osporeno rješenje s aspekta odredbi člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a u vezi sa odredbom člana 17 Ustava.

9. Povredu prava na pravično suđenje, podnositeljka obrazlaže navodima da joj je osporenim rješenjem povrijeđeno pravo na pravično suđenje, jer nijednom zakonskom odredbom nije propisano da advokat mora imati posebno punomoćje za naplatu troškova prekršajnog postupka, te da joj je povrijeđeno pravo na jednakost u odlučivanju i jednaku primjenu zakona, budući da je postupajući sud u konkretnom slučaju zauzeo potpuno drugačiji pravni stav, u odnosu na odluke koje je donosio u istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji.

10. Ustavni sud, konstantno naglašava da, u principu, ne dovodi u pitanje zaključke redovnih sudova u pogledu utvrđivanja činjenica u predmetu, tumačenja i primjene prava, te dopuštenosti i ocjene dokaza u sudskom postupku. Domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi sa tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (Evropski sud, Suominen protiv Finske, (2003). U tom smislu, Ustavni sud ukazuje na stav Evropskog suda izražen u presudi Van Kuck protiv Njemačke od 12. juna 2003. godine, prema kojoj zadatak tog suda nije da preispituje i utvrđuje činjenice i tumači domaće zakone, osim ako presuda domaćeg suda nije očigledno proizvoljna ili ako nije na razumljiv i zadovoljavajući način obrazložena.

11. Pravičnost postupka ocjenjuje se na osnovu postupka kao cjeline (Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68). Princip pravičnog suđenja, takođe zahtijeva da se sud pozove na određenu pravnu normu. Pravna osnova presude ne smije da bude proizvoljna, tj. van konkretnog predmeta.

12. U konkretnom slučaju, osporavanim rješenjem preinačeno je prvostepeno rješenje i odbačen zahtjev podnositeljke za naplatu troškova prekršajnog postupka, kao nedozvoljen, usljed nepostojanja posebnog punomoćja branioca kojim bi je okrivljena (podnosilac) ovlastila da u svoje ime i na svoj žiro račun može izvršiti naplatu troškova. Ovakav zaključak sud temelji na utvrđenju da je branilac okrivljenog podnio zahtjev za naknadu troškova postupka prvostepenom organu, kojim je tražio uplatu troškova koje je imao kao branilac okrivljene budući da je protiv okrivljene obustavljen prekršajni postupak, odnosno pravosnažno okončan. Zauzimajući ovakav pravni stav, drugostepeni sud se nije pozvao na relevantne zakonske odredbe koji bi isti opravdali.

13. Po ocjeni ovog Suda, zaključak Višeg suda za prekršaje, protivan je načelu ustavnosti i zakonitosti koje je proklamovano u članu 118 stav 2 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da sud sudi na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih i objavljenih međunarodnih ugovora. Navedeno načelo podrazumijeva da u radu suda treba da bude isključen svaki vid proizvoljnog postupanja, a sam sud je vezan za zakone, kako materijalno-pravne tako i procesno-pravne prirode. Shodno tome, ovakav stav protivan je članu 32 Ustava, odnosno članu 6 stav 1 Evropske Konvencije, koji zahtijeva da se sud prilikom presuđenja pozove na određenu pravnu normu, što je u konkretnom slučaju izostalo, zbog čega je obrazloženje osporenog rješenja, po ocjeni ovog suda proizvoljno i arbitrarno.

14. U pogledu navoda ustavne žalbe koji se tiču povrede prava na jednakost, Ustavni sud ističe, da je u više odluka Evropskog suda za ljudska prava konstatovano da je uloga nacionalnih sudova ne samo pravično i objektivno suđenje, nego i stvaranje ujednačenih „standarda postupanja“ i odlučivanja u istim činjeničnim i pravnim situacijama (vidi, inter alia, predmet *Rasmussen protiv Danske*, presuda Evropskog suda od 28. novembra 1984 godine, serija A broj 1232, stav 35, kao i str. 14, stav 38). Jednakost pred zakonom, jemči zaštitu od arbitrarnog odlučivanja sudova i drugih državnih organa koji vrše javna ovlašćenja, koja se, pored ostalog, zasniva na načelu da nadležni organi u istovjetnim slučajevima jednako odlučuju, odnosno da istovjetna činjenična i pravna stanja ne mogu imati bitno različit pravni ishod. Ustavno jemstvo jednakosti bilo bi povrijeđeno kad bi se utvrdilo da podnosioci nijesu imali pravo na jednak pristup sudu i na jednaku zaštitu svojih prava pred nadležnim sudom.

15. Ustavni sud je razmotrio uporedive slučajeve koje je podnositeljka dostavila uz ustavnu žalbu - rješenja Višeg suda za prekršaje Crne Gore, PŽP. br. 922/20-6, od 27. maja 2020. godine, PŽP. br. 932/20-2, od 18. juna 2020. godine i PŽP. br. 264/20-4, od 2. marta 2020. godine. Iz navedenih odluka proizilazi da je Viši sud za prekršaje Crne Gore preinačavao prvostepena rješenja i usvajao zahtjeve punomoćnika za naknadu troškova prekršajnog postupka, na osnovu punomoćja koje se već nalazilo u spisima predmeta, te za naplatu istih punomoćnicima nije bilo potrebno posebno ovlašćenje. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud ocjenjuje da je u konkretnom slučaju, došlo do nejednakog postupanja od strane Višeg suda za prekršaje Crne Gore, u odnosu na podnositeljku ustavne žalbe.

16. Takođe, zauzimajući ovakav stav, Ustavni sud je imao u vidu i presudu Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 13/20, od 22. decembra 2020. godine, koju je podnositeljka dostavila,

kojom su ukinuta rješenja Suda za prekršaje u Podgorici i Višeg suda za prekršaje Crne Gore i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, nalazeći da su sudovi kao razlog za odbijanje zahtjeva okrivljenih za naknadu troškova prekršajnog postupka, naveli da branilac okrivljenih nije dostavio specijalno punomoćje kojim su ga okrivljene ovlastile da se troškovi postupka uplate na njegov račun, koji razlog je nejasan, jer ta činjenica nije od značaja za odluku o pravu okrivljenih na troškove, te da li će se troškovi isplatiti na račun okrivljenog, ili njegovog branioca, stvar je izvršenja rješenja i činjenice da li je u tom postupku dostavljeno odgovarajuće punomoćje.

17. Ustavni sud napominje da zahtjev pravne sigurnosti dopušta određena odstupanja u tumačenju i primjeni prava, koja se prihvataju kao sastavni dio svakog pravosudnog sistema. Međutim, u materijalnopravnom smislu, načelo jednakosti znači da sudovi, u jednakim slučajevima trebaju jednako suditi. To pravo će biti povrijeđeno, ako se u osporenom aktu bez ikakvih razloga, odstupilo od ustaljene prakse. Imajući u vidu da je podnositeljka ustavne žalbe u pogledu navoda o različitom postupanju drugostepenog suda, ukazala na mjerodavnu sudsku praksu tog suda, Ustavni sud ocjenjuje, da Viši sud za prekršaje Crne Gore, u konkretnom slučaju postupao proizvoljno i nije obezbijedio konzistentnost svoje sudske prakse, zbog čega je na štetu podnositeljke ustavne žalbe povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana 32 i člana 17 Ustava, odnosno člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

18. Navedeni stav Ustavni sud je zauzeo u svojoj odluci U-III br. 1004/20, od 18. oktobra 2022. godine.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 1001/20
23. oktobar 2023. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Dragana Đuranović,s.r.